

Radničné noviny

mesta Banská Bystrica

Ročník I.

Číslo 9.

Október 2007

Jeseň je ročným obdobím, ku ktorému zvyknú ľudia meniť svoj vzťah v priebehu života. Tí najmladší sa skôr prikláňajú k názoru, že im imponuje jar, keď sa prebúdzajú príroda a v srdciach mnohých ľudí aj liek na všetky neduhy – láska. Vari všetci bez rozdielu milujú leto – pretože je časom slnka a dovoleniek. Ale s pribúdajúcimi rokmi väčšina z nás začne nachádzať potešenie aj v melanchólii jesenného času, keď sa nám dni začínajú krátiť, noci sa predlžujú, stromy sa odievajú do pestrofarebného rúcha. Dni – napriek chladu – bývajú ešte stále na počudovanie pekné a slnečné. To je čas ako stvorený na zber plodov našej zeme a práce ľudských rúk.

Až dozrieme...

Aj rozhlady na horách sú práve v jeseni najpriaznivejšie, najširšie. Stačí si vyjsť hoci len na neďaleký Suchý vrch a pred vami, milí Bystričania, sa rozprestrie veľký, plastický obraz Banskej Bystrice a jej okolia, mesta, ktoré sa stalo vašim, teda našim spoločným domovom.

Dovoľte mi byť trochu osobným a vrátiť sa do čias, keď som prežíval študentské letá. Vtedy, pred rokmi, som si myslel vedno so svojimi priateľmi – spolužiakmi, že svet patrí iba nám, vykresľovali sme si ho tými najružovejšími farbami, kuli sme tie najodvážnejšie plány a predsavzatia. Ale iba potom, po rokoch sme zistili, že život je iný ako sme si ho vysnivali, že maturitné vysvedčenie či vysokoškolský diplom ešte nezaručujú úspech v práci, tobôž nie úspech v budovaní úprimných priateľských vzťahov, či nebudaj v hĺbení základov varí toho najkrajšieho ľudského citu – lásky. Lásky v jej každej podobe. K tomu všetkému treba viac ako nejaký dokument o skončení štúdia. K tomu treba zreleho ducha, zreleho celého človeka, človeka rozdávaťceho a prijímajúceho šťastie.

Mnohí sa pýtajú, čo to šťastie vlastne je. Nazdávam sa, že šťastný je ten človek, kto má rád ľudí okolo seba, ten, kto ich dokáže chápať. A ešte niečo, myslím si, treba ku šťastiu: nespokojnosť. Je dobré byť nespokojným so sebou, pretože tá večná nespokojnosť ženie človeka dopredu, núti ho nehľadiť na čas, v každom veku premýšľať a dávať všetky svoje sily, schopnosti a zručnosti, všetok svoj um do služieb rozvoja, rozkvetu, do budovania osobného šťastia a prospechu, do vytvárania pocitov spokojnosti svojich najbližších, do formovania šťastia osobného, rodinného, aj šťastia celej národnej pospolitosti.

Svetoznámy americký spisovateľ Ernest Hemingway vymyslel takýto krásny kompliment: Krásni mladí ľudia sú hračkou prírody, ale krásni starí ľudia sú hotovým umeleckým dielom. Náš vynikajúci básnik Milan Rúfus nazval svoju prvú zbierku „Až dozrieme...“. Nevieť celkom presne, prečo bol na obálke jeho knihy ten zrelý, ba prezrelý klas. „Až dozrieme“ značí totiž aj „Až dovidíme“, „dohľadíme“, „pochopíme“. Samých seba a ľudí okolo nás, seba a svet, v ktorom žijeme. Zrelosť je teda najmä kvalitou ľudského chápania, porozumenie vzťahov a súvislostí, precitovania myslenia. Biologický vek túto kvalitu síce podmieňuje, ale priamo neurčuje.

V októbri, ktorý je Mesiacom úcty k starším, vám želim, milí naši seniori, aby ste požehnaný vek zrelosti prežili v pokoji, láske, vo vzájomnom pochopení, s veselou myslou a v hmotnom i duševnom dostatku.

Ivan Saktor, primátor Banskej Bystrice

Akadémia európskeho seniora

Život staršieho človeka v dnešnej učiacej sa spoločnosti ovplyvňujú nielen zmeny v nej, ale aj mnohé skutočnosti a udalosti, s ktorými sa denne stretáva. Tieto vplyvy ho nútia prispôbovať sa a súčasne aj formovať nielen osobnostne, ale sa aj intelektuálne rozvíjať v programoch vzdelávania.

Vzdelávanie v každom veku je dnes už samozrejmosťou pre mnohých z nás. V Európe a svete poznáme niekoľko typov univerzít, ktoré ponúkajú vzdelávanie pre starších ľudí s rovnakým cieľom: rozvoj osobnosti na základe jej záujmov formami záujmového vzdelávania. Sú to hlavne Univerzity tretieho veku, vo Francúzsku Univerzity každého veku alebo Univerzity voľného času a v Nemecku a Holandsku tzv. Senior-ske akadémie. Vo všetkých prípadoch ide o záujmové vzdelávanie, ktoré je podmienené vnútorným záujmom jednotlivca, dobrovoľným vzťahom k vybranému odboru a túžbou po seberealizácii.

Akadémia európskeho seniora naplňa hlavnú myšlienku projektu, ktorým sa uchádzame o pozíciu európskeho hlavného mesta kultúry 2013. Jej podujatia zdôrazňujú európsky rozmer a európsku pridanú hodnotu, vyzdvihujú bohatstvo kultúrnej rozmanitosti v Európe a posilňujú spoluprácu s ostatnými členskými štátmi. Ďalší rozmer „mesto a občania“, aj prostredníctvom podujatí v rámci Akadémie európskeho seniora posilňuje prítomnosť občanov – seniorov žijúcich v meste. Akadémia európskeho seniora má udržateľný charakter a bude tvoriť integrálnu súčasť dlhodobého sociálneho rozvoja mesta.

Mesto Banská Bystrica v spolupráci s Univerzitou Mateja Bela pripravilo projekt, ktorý bude prebiehať v októbri, v Mesiaci úcty k starším. O zámere a hlavných myšlienkach projektu sme vás informovali v septembrovom vydaní Radničných novín. V Akadémii európskeho seniora prepájame aktivity Dní seniorov so vzdelávacími aktivitami. Záujem seniorov je veľký, teší nás, že banskobystrickí seniori majú záujem o osobnostný rast, záujem poznávať iné kultúry a spôsoby života v Európskej únii.

Banská Bystrica sa uchádza o získanie titulu Európske hlavné mesto kultúry

Akadémiu európskeho seniora (AES) slávnostne otvoríme 4. októbra 2007 v kinosále č. 4 Európa Cinemas v komplexe Europa Shopping Center pod záštitou a za prítomnosti primátora mesta Ivana Saktora a rektorky UMB Beaty Kosovej. Záštitu nad niektorými podujatiami prevzala aj manželka primátora pani Monika Saktorová. Na slávnostnom otvorení záujemcovia o vzdelávacie aktivity AES dostanú indexy, kde sú zapísané vzdelávacie aktivity. Účasť na vzdelávacích aktivitách sa bude hodnotiť počtom bodov – kreditov. Získať možno najviac 66 kreditov.

(Pokračovanie na 2. strane)

Leto v Banskej Bystrici

„Narodila som sa v Banskej Bystrici, žila som tu tridsať rokov a najmä v lete sa sem vraciam. A keď nie ja, tak moje deti, ktoré tu majú starých rodičov a hocikedy si len tak vyjdú na krásne banskobystričné námestie,“ napísala pani Renata Solárová z Brezolóup

a poslala niekoľko fotografií z rodinného albumu. Pochvalu za naše krásne mesto sme dostali spolu s fotografiami zaslanými do súťaže **Leto v Banskej Bystrici** aj od manželov Cicuovcov z Brezna, atmosféra letného námestia nenechala ľahostajnou pani Jágriko-

vú z Trnavy, Banskobystričanov pána Bauera, Ing. Sokola, Ing. Bullovú, Moniku Zubaničiovú a mnohých iných. Viacerí k fotografiám pridal aj pár milých slov.

V letnom dovolenkovom čase chodíme obdivovať mestá vzdialené stovky kilometrov a často to, čo sa nám ponúka doma, akoby nevidíme. Alebo vnímame svoje okolie ako čosi bežné, všedné a až pohľad cez objektív nás prekvapí – zrazu si všimneme zaujímavý dom, skvostné priečelie, pozoruhodné stíporadie, alebo len pestrú kvetinovú výzdobu, pri ktorej sa pristavia turisti. Len zmena optiky spôsobí, že to naše mesto je zrazu akési krajšie, zaujímavejšie...

Nielen víťazné fotografie z našej fotosúťaže si môžete pozrieť vo výklade predajne **Reblex plus** na Námestí Štefana Moysesova – a niektoré z nich postupne spestrí aj stránky Radničných novín, tak ako dnes tá víťazná. Bolo ťažké vybrať tie najvydarejšie, ale keďže to bola súťaž, hodnotné ceny od spoločnosti **Reblex plus s.r.o.** a Mesta Banská Bystrica dostanú **Zdeněk Neuberg**, **Dominika Zubaničiová**, **Ing. Miroslav Čiampor** a **Peter Rusko** – všetci z Banskej Bystrice.

Mgr. Alexandra Nuter

*Víťazné foto zo súťaže Leto v Banskej Bystrici: **Zdeněk Neuberg***

(Pokračovanie z 1. strany)

Podmienkou, aby občan získal certifikát o absolvovaní Akadémie európskeho seniora, je zisk aspoň 40 kreditov. V takom prípade ho zaradíme aj do žrebovania o hodnotné ceny. Pri organizácii jednotlivých aktivít a prednášok budú spolupracovať študenti a pedagógovia UMB, ako aj žiaci a učitelia základných škôl, čím dôjde aj k určitému „generačnému prepojeniu“ alebo „premostovaniu“. Slávnostné otvorenie obohatí kultúrny program a účasť významných osobností mesta z radov seniorov.

Účasť na všetkých aktivitách je pre seniorov dobrovoľná a bezplatná. Činnosť Akadémie európskeho seniora financuje Mesto Banská Bystrica v spolupráci s partnermi a sponzormi, ktorí sa na príprave a priebehu podujatí podieľajú. Umožnenie bezplatnej účasti seniorom na aktivitách je darčekom Mesta Banská Bystrica seniorom pri príležitosti Mesiaca úcty k starším.

Program Akadémie európskeho seniora je bohatý a časovo náročný. Je na rozhodnutí každého seniora, ktorých aktivít sa zúčastní, nie je podmienka absolvovať všetky podujatia. V záujme úspešného organizačného zabezpečenia jednotlivých aktivít, priestorov a lektorov, sme zisťovali záujem o účasť na jednotlivých témach a podľa toho sme zvolili kapacity

priestorov a počet termínov. Bližšie informácie ako aj informačné materiály dostanú seniori na slávnostnom otvorení AES.

Sme presvedčení, že v rámci pilotného odskúšania vzdelávacieho modulu Akadémie európskeho seniora a získania spätných väzieb od účastníkov, bude vzdelávací model zaradený do študijných plánov Univerzity tretieho veku pri UMB, čím vytvoríme udržateľnosť projektu aj v ďalších rokoch.

Poznatky, ktoré absolventi Akadémie európskeho seniora získajú o živote v EÚ, budú základom ich účasti v medzinárodných projektoch, o ktoré sa v partnerstve s nemeckými partnermi AWO Bildungswerk Thuringen, e. V. Erfurt, uchádzame v projektoch „Aktívneho starnutia a mobility seniorov v Európe“, „Dobrovoľnícka práca seniorov“ a v podobných aktivitách.

V prípade nejasností či potreby ďalších informácií kontaktujte odbor starostlivosti o obyvateľa, Ing. Máriu Filipovú, na telefóne číslom 4143465 a 4330509, e-mail: filipova@misbb.sk, alebo referát sociálnych a zdravotníckych služieb Beatu Stykovú, tel. 4330 513, e-mail: bstykova@misbb.sk.

Ing. Mária Filipová,

vedúca odboru starostlivosti o obyvateľa MsÚ

Možno málokto eviduje, že prvý októbrový deň je každoročne Medzinárodným dňom hudby, ktorá človeka v rôznych formách a podobách sprevádza po celý život. Hudba nám znela od prvých krôčikov v živote, cez školu materskú, základnú, strednú, u poniektorých aj vysokú v predmete Hudobná výchova, ale aj v bežnom živote. Stačí zapnúť si rádio, televíziu alebo iné médium a uvedomíme si, že vhodne ladené tóny nám dobre padnú a lahodia nášmu uchu – i duchu... Je to naozaj tak: hudba nás sprevádza na každom kroku, dokonca aj na tom poslednom.

Cena za dobrú hudbu

Hudobný fond udeľuje každoročne v šiestich sekciách ceny za významné výkony alebo dlhoročný prínos v oblasti hudby. O udelení cien rozhoduje Rada Hudobného fondu. Potešujúce pre Banskú Bystricu je, že tohtoročnú Cenu Jozefa Kresáka, ktorú udeľujú za muzikologickú, publicistickú a kritickú tvorbu od roku 1991 na pamiatku slovenského muzikológa a skladateľa Jozefa Kresáka, získala prof. PhDr. Eva Langsteinová, CSc., za dlhoročnú vedecko-výskumnú činnosť v oblasti hudobnej pedagogiky s prihliadnutím na sériu učebníc hudobnej výchovy pre základné školy, tvorbu a realizáciu Celostátneho experimentu rozšíreného vyučovania hudobnej

výchovy, ako aj za rozvoj hudobného života Banskej Bystrice prostredníctvom množstva aktivít, ktoré organizovala a na ktorých sa dodnes spolupodieľa.

Profesorka Eva Langsteinová, hudobná pedagogička pôsobiaca na Katedre hudby UMB, je aj čerstvou držiteľkou striebornej plakety za rozvoj univerzity. Udelili jej ju pri príležitosti 15. výročia vzniku Univerzity Mateja Bela.

Kolektív pracovníkov Mestského úradu Banská Bystrica sa s radosťou pripája ku gratulantom.

Red.

Ľudská rodina v našom meste

Fotografie spoza hraníc mediálneho záujmu o Afganistan v banskobystrickej galérii pod holým nebom

Námestie SNP v Banskej Bystrici bude až do 31. októbra 2007 veľkou galériou pod holým nebom. Medzi stĺpmi verejného osvetlenia a na fasádach budov môžeme obdivovať fotografie krajiny a obyvateľov Afganistanu. Ľudská rodina, ako výstavu nazval jej autor, slovenský fotograf Martin Črep, banskobystrický rodák, prináša mierovú podobu krajiny, ktorú si väčšina ľudí v predstavách ešte stále spája s vojnou.

V Afganistane žije 29 miliónov ľudí na území, ktoré je ešte stále z veľkej časti podminované. Martin Črep sa na mesačnej ceste v máji minulého roku rozhodol obrátiť pozornosť a objektív fotoaparátu na ľudí, nie na míny. „Šiel som za hranice mediálneho Afganistanu,“ hovorí a dodáva, že väčšina reportérov ostáva v Kábuľe, kde sú pohodlné hotely a témy na fotky z vojny vysilenej krajiny sú naporúdzí.

O nastavení vnímania Afganistanu v médiách svedčí aj skúsenosť fotografa po návrate domov. Martin Črep hovorí: „Mesiac som obvolával rôzne tlačové agentúry – no o fotky mieru žiadna nemala záujem.“

Sedemdesiat veľkorozmerných fotografií meter kráť meter a pol, uchytených medzi stĺp-

mi osvetlenia na námestí SNP, je nápadom a výsledkom produkcie Wandy Hrycovej. Črepove fotografie videla prvýkrát na súkromnej vernisáži. Nadšená si povedala, že ich musí vidieť viac ľudí. „Výstava pod holým nebom je ideálna príležitosť, ako život obyčajných ľudí v Afganistane sprostredkovať čo najväčšiemu okruhu divákov“, myslí si W. Hrycová.

Fotograf Martin Črep absolvoval cestu do Afganistanu na podnet svojej známej, ktorá tam pracovala v oblasti rozvojovej pomoci. Do Afganistanu nešiel so žiadnymi očakávaniami, ale pobyt na mieste bol aj napriek tomu pre neho šokom z rôznorodého etnika, ktoré tam žije, ale aj miestnych zvykov, ku ktorým patrí spontánne sprevádzanie človeka na cestách, aby nebol sám. Afganistan nebol nikdy kolonizovaný iným štátom a v minulosti tadiaľ viedla hodvábná cesta. „Pozoroval som krajinu, život, nekalkuloval som s ničím. Fotil som, čo som videl a cítil,“ hovorí fotograf.

Do projektu Ľudská rodina sa zapojilo aj Ministerstvo obrany SR, ktoré sa touto cestou pripojilo k myšlienke sprostredkovať mierovú tvár krajiny, ktorú si väčšina z nás spája s vojnovým konfliktom. Prítom málokto vie, že pomoc Slovenskej republiky nepredstavuje iba účasť našich vojakov v operácii ISAF. Slovensko ako člen OECD poskytuje Afganistanu rozvojovú pomoc, čo v praxi znamená napríklad budovanie škôl a rôzne vzdelávacie projekty pre deti a dospelých. Preto projekt podporilo aj Ministerstvo zahraničných vecí SR, ktorého minister Ján Kubiš je zároveň splnomocnencom pre oblasť strednej Ázie, projekt sa mu veľmi páčil a podporil ho.

O výstavu prejavil záujem aj afgánsky veľvyslanec Mohammad Kacem Fazelly, pôsobiaci

v Čechách, takže sa uvažuje aj o jej presunutí do Prahy.

Mgr. Wanda Hrycová, organizátorka projektu Ľudská rodina, hovorí: „Výstava Ľudská rodina – obrazová správa z Afganistanu, sa konala od 14. júna do 17. augusta na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave.“

Projekt vznikol na základe súkromnej štvortýždňovej cesty slovenského fotografa Martina Črepa po Afganistane, kde vznikla viac ako stovka výnimočných portrétov miestnych ľudí a nádherné fotografie prírodnej scenérie. Zámerom výstavy bolo a je ukázať Afganistan z úplne iného aspektu, ako nám ho predstavujú spravodajské televízne stanice, respektíve novinové reportáže. Chceme ľuďom ukázať, že aj v Afganistane žijú ľudia túžiaci po mieri a pokoji, deti, ktoré prahnú po vzdelaní, no donedávna im tieto, pre nás bežné veci, násilím odopierali. Chceme ľuďom vysvetliť, prečo je pomoc poskytovaná tejto krajine taká nevyhnutná.

Na základe obrovského pozitívneho ohlasu verejnosti ako aj médií, ktorý vyvolala táto výstava pod holým nebom v Bratislave, chceme umožniť aj obyvateľom a návštevníkom Banskej Bystrice vidieť to, čo počas tohto leta videlo v Bratislave viac ako 200 tisíc ľudí.“

Fotografie majú rozmer 1×1,5 m, sú nalepené na komatexových doskách, laminované sú špeciálnou fóliou proti dažďu a UV žiareniu a každá váži do 0,5 kg. Fotografie sú skobami pripevnené na oceľové lanky s priemerom do 0,5 cm vo výške okolo troch metrov nad zemou.

„Nápad urobiť výstavu som pocítovala ako zmysluplný, čistý,“ hovorí Wanda Hrycová a dodáva: „Neviem, či by som bola schopná zbalíť sa a ísť pomáhať do Afganistanu, ale takto mám dobrý pocit z toho, že som sa zapojila do správnej veci.“

Text: Fedor Mikovič
Foto: Martin Črep

DNI MESTA BANSKÁ BYSTRICA

KANDIDÁTA NA TITUL EURÓPSKE HLAVNÉ MESTO KULTÚRY 2013

350. RADVANSKÝ JARMOK
10. TRH REMESIEL

Program bol pestrý a bohatý...

Vo Veľkej sieni Mestského úradu v Banskej Bystrici sa na začiatok Dni mesta Banská Bystrica uskutočnilo slávnostné zasadnutie Mestského zastupiteľstva. Nechýbali na ňom zástupcovia pozvaných partnerských miest Dabas (Maďarsko), Durham (Veľká Británia), Jyväskylä (Fínsko), Kovačica a Vršac (Srbsko), Montana (Bulharsko), Saint Etienne (Francúzsko), Tarnobrzeg (Poľsko), Tula (Rusko), Salgótarján (Maďarsko) a Radom (Poľsko). Dôležitou zahraničnou delegáciou, ktorá prijala pozvanie na naše Dni mesta je aj nórske mesto Stavanger – držiteľ titulu Európske hlavné mesto kultúry 2008.

Súčasťou programu slávnostného zasadnutia Mestského zastupiteľstva bolo aj symbolické odovzdanie šeku so sumou 51 785 Sk na nákup pôrodného lôžka pre Fakultnú nemocnicu s poliklinikou F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici. Je to výťažok z verejnej zbierky „Mamičke z lásky“ na zakúpenie pôrodného

lôžka, ktorú zorganizovalo banskobystrické materské centrum Mamička. Primátor Ivan Saktor prevzal symbolický šek od zástupkyň materského centra Mamička a odovzdal ho riaditeľovi nemocnice Jánovi Šulajovi.

Na priečelí historickej radnice – Pretória, dnes Stredoslovenskej galérie, pribudla pamätná tabuľa na počesť nášho rodáka. Bystričania nezabúdajú...

Primátor mesta Ivan Saktor vo svojom slávnostnom príhovore vyzdvihol bohatú históriu Banskej Bystrice, ktorá sa vo svojom ďalšom vývoji chce uberať čo najprogressívnejšou a najodvážnejšou cestou. Cestou, ktorej pod-

statnou súčasťou je aj jeho kultúrna dimenzia a európanstvo všetkých jeho obyvateľov. V súvislosti s kandidatúrou mesta Banská

Bystrica na titul Európske hlavné mesto kultúry 2013 primátor zdôraznil: „Pre Banskú Bystricu a jej partnerov je to príležitosť dokázať, že srdce Európy tľáče naplno a na správnom mieste.“

Súčasťou Dní mesta bol aj jubilejný 350. Radvanský jarmok a 10. ročník Trhu remesiel.

Monika Pastuchová
Foto: **Fedor Mikovič**

BICYKLOM za zdravím

Počas výstavy ŠPORT-LÍNIA sa uskutočnil CYKLOFEST 2007 Banská Bystrica. Už druhý ročník podujatia sa konal na podporu rozvoja cyklotrás a zlepšenia podmienok pre cyklistov tak, aby sa bicykel mohol stať aj v našom meste a regióne alternatívnym každodenným dopravným prostriedkom pre všetkých. Súčasťou programu boli súťaže pre malých aj veľkých a propagačná hromadná cyklojazda ulicami a blízkym okolím mesta. Myšlienku bezpečného bicyklovania podporili nielen jednotlivci, ale dokonca celé rodiny a skupiny priateľov cyklistiky.

Po dlhom čase sa k nám vrátil aj pelotón medzinárodných cyklistických pretekov Okolo Slovenska – a to hneď dvoma úvodnými etapami.

Leto s PRVOSIENKOU

Folklórny súbor PRVOSIENKA pôsobí v našom meste už 27 rokov. Deti a mládež vo veku od 6 do 19 rokov sa stretávajú v Dome kultúry dvakrát v týždni na nácviku tancov, piesní a cimbalovej muziky. Súbor úspešne účinkuje na domácej i zahraničnej scéne. Tohto leta sa PRVOSIENKA zúčastnila X. ročníka Medzinárodného folklórneho festivalu Jarocin-Sliwniki v Poľsku. Okrem Slovenska bolo zastúpené aj Slovinsko, Srbsko, Rusko a desať domácich súborov.

Slovensko reprezentovali deti a mládež z Prvosienky vo veku 7 až 18 rokov. Nevidaný úspech u divákov zožali tancami *Detvianska nálada* a *Šusterský*. Dupákový tanec *V Pohorelej pri muzike*, ktorý bol vyvrcholením jedného zo štvorhodinových programov, dokonca priviedol zapálených divákov až k autobusu Prvosienky s otázkami, kde a kedy ešte bude tento súbor vystupovať. Obrovský potlesk zožala aj cimbalová muzika pod vedením primáša Danka Mudráka svojimi Ponickými ciframi.

Ďalší medzinárodný letný festival, kde PRVOSIENKA excelovala, sa konal vo Francúzskom Montreale. Usporiadatelia pripravili časovo náročný program, ktorý nielen vedúcich, ale i energických členov tanečnej a hudobnej zložky dosť vyčerpal. Prijemnou náplasťou na únavu bol zisk **Hlavnej ceny festivalu pre PRVOSIENKU** a to pri veľmi kvalitnej konkurencii desiatich zahraničných súborov. Najväčšími konkurentmi PRVOSIENKY boli temperamentní Maďari, Turci, Portugalci a Gruzínci. Porota brala do úvahy viaceré kritériá, z ktorých najväčší počet bodov získala práve Prvosienka a to za celkový dojem, kroje, prejav, choreografiu, tanec a muziku. Rozhodujúcim prvkom bola súťaž

Mesiac október je mesiacom úcty k starším. Je správne, že aspoň jeden mesiac v roku je venovaný práve starším ľuďom. Mesto Banská Bystrica, Rádio Regina a Park kultúry a oddychu je inštitúcia, ktorá sa snaží o uchovávanie trvalých hodnôt v oblasti kultúry a k takýmto trvalým hodnotám patria nepochybne aj láska, spravodlivosť a bez poznania daru starnutia a hodnôt starých ľudí to nie je možné. Starnutie je jediný spôsob, ako prežiť dlhý život, a starí ľudia sú zdrojom skúseností a znalostí. Významnou prioritou v tomto kontexte by mala byť ich ľudská dôstojnosť.

Preto vychádzame s ponukou práve v tomto mesiaci. Mesto Banská Bystrica, Rádio Regina Banská Bystrica a Park kultúry a oddychu v Banskej Bystrici vás v cykle podujatí venovaných 50. výročiu vysielenia banskobystričského rozhlasového štúdia srdečne pozývajú

jedného tanečného páru z každého súboru. Prvosienku reprezentoval tanečný pár Ivetka Bariaková ml. a Peťo Hrabovský ukážkou tancu z Dety za sprievodu cimbalovej muziky. Nemalý obdiv prebudil v obecenstva a u novínárov malý husľový virtuóz Miňo Berky.

Po prekrásnom zážitku a radosi z víťazstva folklóristi navštívili starobylú pevnosť Carcassonne a potom sa Prvosienka presunula do prímorského mesta Montpellier, kde okrem vystúpení si dva dni užívali členovia odmenu v podobe slnka, piesku a mora.

Tým sa však neskončilo zahraničné putovanie Prvosienky. V strede augusta odcestovali na MFF v maďarskom SZEGEDE. Tento festival síce nemal súťažný charakter, no napriek tomu si členovia zájazdu vychutnali krásnu príchuť „slávy“. Záverečný program festivalu, kde vystupovali všetky pozvané súbory, sa určite navždy vryje do spomienok Prvosienkárov.

Prvosienkari si vytancovali viaceré pozvánky na ďalšie medzinárodné folklórne festivaly v Poľsku, Bulharsku, Francúzsku, Rusku a Mexiku. Prvosienka si získava svojich divákov nielen v zahraničí, tohto leta účinkovala na folklórnych festivaloch v Ponikách, na Eurofolklóre v Banskej Bystrici, v Helpe, v Nových Zámkoch a v septembri sa svojim hodinovým programom predstavila aj na Radvanskom jarmoku v našom meste.

Ing. Iveta Bariaková

Jeseň s RADOŠŤOU

Už celých 35 rokov má naša známa folklóristka Elena Hlasicová radosť. Má radosť z Radosťi, aj keď je s ňou spojených veľa starostí, veľa prekážok, veľa ľudskej energie, zápalu pre vec, veľa lásky k ľuďom, k ľudovým pesničkám a tancom.

Počas vystúpení malých Detského folklórneho súboru Radosť, ktorý E. Hlasicová založila, pociťujete najmä úprimný vzťah detí, našich najmladších folklóristov, k bohatému folklórnemu dedičstvu svojich predkov, k ľudovej piesni, tancu, odvekých ľudovým zvyklostiam. Bez veľkej lásky a úcty k duchovným hodnotám národa by nemohol jestvovať ani jeden amatérsky folklórny súbor. Veď na nácvik programu a udržanie dobrej fyzickej kondície treba ročne stovky hodín nácviku, veľa elánu, svedomitej práce, vôle poznávať nové tanečné a spevácke prvky, mnoho dôslednosti, ale najmä vytrvalosti.

Za 35 rokov svojho pôsobenia na poli šírenia ľudovej kultúry, vyorali všetci tí, čo v Radosťi pôsobili a pôsobia, hlbokú brázdnu. V myšliach a srdciach vďačných divákov zostáva po ich vystúpeniach pocit krásna, nadšenia a obdivu k duchovnému bohatstvu nášho ľudu.

Spievanky, spievanky, kdeže ste sa vzali, či ste spadli z neba, či ste rástli v háji? Z neba sme nespadli, v háji sme nerástli, ale nás mládenčí a dievčence našli. Tak sa spieva v jednej pesničke, podľa ktorej mládenčí a devy objavili to nevšedné a vzácne spievankové bohatstvo nášho národa. Kultúrne klenoty, medzi ktoré ľudové pesničky nepochybne patria, pre nás budú v októbri objavovať, a obdarúvať nás nimi, najmladší speváci, vlastne ešte len speváčikovia, dievčence a chlapi z Radosťi.

Pri príležitosti 35. výročia založenia FS Radosť sa stretnú bývalí členovia súboru i súčasná generácia. Ak v sobotu 27. októbra 2007 o 17. hodine zavítate do Estrádnej sály Domu kultúry, môžete byť pri tom a prežiť aspoň jeden deň jesene s Radosťou...

F. M.

POZVÁNKA

na verejnú rozhlasovú nahrávku folklórneho koncertu

Hrajte mi, hrajte

12. októbra v kine Urpín o 19. hodine. Účinkujú: Ženská spevácka skupina a ľudová

hudba FSŽ Marína zo Zvolena, Radovan Filipko a ľudová hudba FS Váh z Liptovského Mikuláša, inštrumentalisti FSK Javorník z Lúku pod Makytú. Moderujú Gabriela Gaciková a Ivan Štrbík.

Organizátori tohoto populárneho programu sa rozhodli, že návštevníkom, milovníkom folklóru nad 60 rokov, lístky na tento koncert venujú zadarmo. Vstupenky si môžete vyzdvihnúť v Kultúrnom a informačnom stredisku, Námestie SNP 14 v Banskej Bystrici. Kapacita sály je obmedzená, preto si treba lístky vyzdvihnúť čo najskôr.

Veríme, že týmto podujatím, ako hovorí krásna slovenská rozprávka O troch grošoch, aspoň troškou splatíme dlh, ktorý sme starším ľuďom dlžní za výchovu, a lásku, ktorú venovali generácii svojich detí a vnukov.

Lýdia Baranová, PKO

Medzinárodný divadelný festival Arteterapia: Z okraja do streda

ČLOVEK V STREDE ZÁUJMU

V Banskej Bystrici sa v dňoch 23. až 26. októbra v priestoroch Domu kultúry uskutoční 3. ročník Medzinárodného divadelného festivalu Arteterapia, tento rok s podtitulom: Od

okraja do streda. Bienálny festival organizuje Divadlo z Pasáže a do Banskej Bystrice sa mu aj tento rok podarilo pozvať nevšednú vzorku komunitných divadiel z celého sveta. Divadlo Arenes y Estevas z Peru, divadlo Arabesky z Ukrajiny, divadlo Pregones z USA, Teatr trochu inny z Poľska, divadlo Renarkon z Česka, divadlo Sering z Belgicka, predstavenie troch herečiek z USA, Belgicka a Slovenska s uvedením Nevesty, Maja Hrišek (ID:) a Debrys kompany zo Slovenska a iné jedinečné slovenské produkcie prinesú súčasné sociálne, politické ale aj osobne vzrušujúce témy, ktoré, ako veria organizátori, oslovia široké publikum.

Festival bude mať aj svoju filmovú sekciu. V nej predstaví zaujímavé filmy, ktoré sa tematicky viažu k sociálnym problémom a výtvarnú sekciu, ktorej súčasťou bude výstava obrazov výtvarníka Haranta Kevork Sohak Sarkisian. Festival má zámer skutočne komunikovať s obyvateľmi mesta a preto bude jeho súčasťou aj kampaň *Podel' sa o krásu*, cez ktorú budú môcť obyvatelia mesta odkomunikovať svoje problémy organizátorom festivalu. Námety občanov sa budú následne spracúvať na workshopoch a v posledný deň festivalu budú

verejne prezentované na Námestí Slobody pred Domom kultúry.

Okrem divadelných predstavení a filmov ponúkne festival aj mimoriadne zaujímavý vzdelávací program – tanečné, divadelné a filmové workshopy a malú konferenciu. Všetky aktivity festivalu sú prístupné pre širokú verejnosť. Posolstvom festivalu je predstaviť divákovi také organizácie, divadelné súbory a ich inscenácie, ktorých členovia pracujú na základe silnej názorovej súdržnosti, jasne a silne hovoria v mene špecifickej marginalizovanej komunity – a svojimi dielami sa snažia priniesť skutočné ľudské hodnoty „od okraja do streda“ záujmu spoločnosti.

Zuza Ferenczová, dramaturgička festivalu
Foto: **Čtibor Bachratý**

Dobrá správa pre rodičov najmenších Banskobystričanov

Mestské zastupiteľstvo prijalo nové zásady k občianskym obradom v meste Banská Bystrica a schválilo zvýšený finančný príspevok od Mesta pre novonarodené deti v sume **do troch tisíc korún**. Výška príspevku bude v praxi závisieť od schváleného rozpočtu Mesta na príslušný rok. Rodičia, ktorí sa zúčastnia slávnosti uvítania detí na MsÚ dostanú finančné poukážky na nákup spotrebného tovaru v OD Prior, kde (okrem oddelenia potravín) si môžu dokúpiť všetko potrebné k starostlivosti o bábätko. Mesto Banská Bystrica aj takto podporuje svoj záujem na raste novej generácie, ktorá by už od kolisky mala mať vytvorené čo najpriaznivejšie podmienky na zdravý a spokojný vývoj.

Zora Bittarová,
referát kultúry a športu MsÚ

Záujem občanov i médií sprevádzal 5. ročník celoslovenskej kampane Na kolesách proti rakovine 10. septembra na Námestí SNP. A veru, bolo sa na čo pozeráť!

Symbolickú jazdu na nemotorovom kolieskovom prostriedku odštartovala pani Monika Saktorová v spoločnosti viceprimátora mesta Róberta Kazíka. Banskobystrická trasa merala 300 m a na jej čele bol viacnásobný majster Slovenska v cyklistike Ladislav Longauer so svojimi žiakmi zo Základnej školy na Goliaovej ulici. Potom nasledoval bohatý kultúrny program. Banskobystričanov zabávali mažoretky zo ZŠ na Okružnej ulici, detský folklórny súbor Matičiarik, hudobné duo Miki a Alex, umelecký súbor Blesk, skupina Mukatdo, ale aj finalista Superstar Matej Koreň. Na záver námestie roztancovalo vystúpenie Róberta Kazíka.

Bystrica sa zabávala, aj pomáhala

Svoju prítomnosťou podujatie podporila absolútna majsterka sveta vo fitness Silvia Malachovská, od ktorej mohli záujemcovia získať nielen autogram, ale aj plagát s venovaním. Rovnako RNDr. Jana Orlická, koordinátorka projektu Európske hlavné mesto kultúry, vyjadřila podporu prebiehajúcej kampani a súčasne prezentovala možnosti a ciele banskobystrickej kandidatury na titul Európske hlavné mesto kultúry v roku 2013.

Súčasťou programu bola zaujímavá a napínavá cyklotrialová exhibícia. Treba poďakovať všetkým zainteresovaným a účinkujúcim, ktorí s ohľadom na ciele podujatia vystúpili bez nároku na honorár a osobným vkladom prispeli k úspechu banskobystrickej kampane. Osobitne treba spomenúť študentov Evanjelského gymnázia pod vedením Ing. Jely Teremovej, ktorí už tradične – po štvrtý rok – vykonávali verejnú zbierku v uliciach mesta. Za necelé štyri hodiny sa im podarilo vyzbierať 10 004 Sk, ktoré sme za obyvateľov Banskej Bystrice odvieďli na účet Slovenského paralympijského výboru.

Alexandra Nuter

BANSKOBYSSTRICKÉ HUDOBNÉ DNI

Festival sa koná pod záštitou primátora mesta Banská Bystrica Ivana Saktora, s finančným príspevom Mesta Banská Bystrica – kandidáta na titul „Európske hlavné mesto kultúry 2013“

19. a 20. 10. 2007 o 18.30 h

I. a II. premiéra, Štátna opera

Carl Orff: KRÁL A MÚDRA ŽENA

(Die Kluge), Tragikomická hudobná rozprávka.
Igor Stravinskij: PRÍBEH VOJAKA (L'histoire du soldat), Pohybovo-dramatická balada v slovenskom jazyku.

21. 10. 2007 o 16.00 h

Evanj. kostol, Lazovná ulica, B. Bystrica
CANTIGAS DE SANTA MARIA

Španielska hudba 13. storočia v podaní Canticum Novum zo Saint-Étienne (Francúzsko).

22. 10. 2007 o 19.00 h

Bohéma klub Štátnej opery

GITAROVÝ VEČER

Koncert zostavený z tvorby M. Praetoria, F. Carulliho, M. Ravela, L. Brouwera a ďalších. Účinkuje Bratislavské gitarové kvarteto.

23. 10. 2007 o 18.30 h

Štátna opera

Vojtech Didi: MATKA NIOBÉ

Hudobno-dramatický príbeh v jednom dejstve.

24. 10. 2007 o 10.30 h a o 16.00 h

Štátna opera

Mestské divadlo Žilina: LOMIDREVO

Veľkovepravná rozprávka s pesničkami na námety Ľubomíra Feldeka.

25. 10. 2007 o 19.00 h

ZÁVEREČNÝ KONCERT BBHD, Štátna opera
C. Debussy: FAUNOVO POPOLUDNIE, prelúdium

F. Poulenc: STABAT MATER

pre sólo, miešaný zbor a orchester

Predaj vstupeniiek: pokladňa Štátnej opery, Národná ulica 11, Banská Bystrica

Po – Pia: od 13.00 do 16.00 h

alebo 30 minút pred začiatkom predstavení

Tel.: 048/412 58 23, 415 57 15

e-mail: umprev@bb.psg.sk, www.stateopera.sk

NAJOBĽUBENEJŠIA REŠTAURÁCIA V BANSKEJ BYSTRICI

Anketa mesačnikov *Cestovateľ* a *Radničné noviny*

V Radničných novinách Mesta Banská Bystrica sme opakovane publikovali anketu, v ktorej sme sa pýtali na skúsenosti obyvateľov mesta s reštauráciami. Zaujímali sme sa o to, ako často účastníci ankety reštaurácie navštevujú, čo si najradšej objednávajú, s čím sú nespokojní. Pýtali sme sa aj na to, ktorú reštauráciu navštevujú najradšej, do ktorej by priviedli vzácnu návštevu a čo považujú za typické banskobystrické jedlo.

Ako často chodia Banskobystričania do reštaurácií? Po vyhodnotení viac ako 250 anketových lístkov vychádza, že tí, čo sa do ankety zapojili, navštevujú reštaurácie obvyčajne raz do týždňa, prípadne aj častejšie. Súvisí to so stravovými lístkami, ktoré sa už zväčša využívajú na platbu za obedy, teda už nie iba na nákupy potravín. Do tejto kategórie môžeme zaradiť približne 60 percent účastníkov ankety. Druhá najpočetnejšia skupina je tých, ktorí reštaurácie navštevujú aspoň raz za dva týždne.

Zistené výsledky logicky korešpondujú s témou ankety. Zapojili sa do nej čitatelia, ktorí majú s reštauráciami pravidelné skúsenosti.

Čo si Bystričania najčastejšie objednávajú? Odborná literatúra i beletria z konca devätnásteho a začiatku 20. storočia píše prevažne o haluškách. Bryndzové, kapustové, vajcové, tvarohové sladké i slané, to bolo časté jedlo na stoloch Bystričanov dokonca ešte pred takými štyridsiatimi rokmi. Halušky sa jedávali priemerne trikrát týždenne.

Začiatkom 20. storočia bolo typické nedeľné jedlo v banskobystrickej meštianskej rodine slepačie mäso. Z neho sa uvarila polievka a mäso sa potom podávalo s paradajkovou omáčkou a podlašenými zemiakmi.

Bystričanom do hrnca nevidíme, ale podľa ankety sa stravovacie návyky výrazne zmenili. Do kategórie **najobľúbenejších jedál** sa dostali vyprážené kuracie prsia, pizza rôzneho druhu, šaláty, cestoviny, steaky, vyprážený bravčový rezeň, bryndzové halušky, vyprážený syr, jedlá ázijskej kuchyne... Prvé tri miesta patria steakom, šalátom a rôznym druhom pizze.

S čím sú návštevníci nespokojní? Sporiadicky sa objavuje nespokojnosť s toaletami, kvalitou jedál, no absolútne tu „vyhráva“ nespokojnosť s obsluhou. Nízka kvalita obsluhujúceho personálu sa dnes celoslovensky stáva hlavnou brzdou rozvoja stravovacích služieb. A plne to platí aj o Banskej Bystrici.

Ktorú reštauráciu navštevujú hostia najradšej? Pomerne vyrovnané výsledky dosiahli predovšetkým reštaurácie na námestí, či blízko

neho. Tak sa do prvej desiatky dostala Kúria, Bašta, Červený rak, Evijo, Steak House, Zlatý Bažant, Plzenská reštaurácia, Quatro, Abba, Kapitál Pub.

Najväčší počet hlasov na ceste k víťazstvu dostali Steak House, Pizzeria Evijo a Červený Rak.

O konečnom poradí potom rozhodli členovia Komisie cestovného ruchu pri Mestskom zastupiteľstve Banská Bystrica na základe osobných skúseností. Zvíťazil Steak House, druhé miesto patrí pizzérii Evijo a tretie miesto reštaurácii Červený rak.

Kam so vzácnou návštevou a čím ju pohostiť? Najviac hlasov ako reprezentačná reštaurácia dostali hotel LUX, Steak House, Quatro, Bašta, Boca, Kúria a už sa v hodnoteniach klientov objavila aj nová reštaurácia Barbakan. Pýtali sme sa aj na typické banskobystrické jedlo. Víťazstvo Bystrického rezaňa je nepresvedčivé. Skoro rovnaký počet hlasov dostali halušky, haruľa, važecká pochúťka, klobása, bačovský rezeň, vyprážený oštiepok...

Súčasťou ankety bola aj **súťaž o ceny** pre vyše dvesto účastníkov ankety. Pri verejnom žrebovaní v stánku Mesta Banská Bystrica na výstavách Šport línia, Hotel, Slovenská zima a Wellness, dopadlo žrebovanie nasledovne:

- párík domácich klobás a fľašu rakije od šéfredaktora a vydavateľa mesačníka *Cestovateľ* L. Motyčku vyhrala **Monika Vičková**,
- predplatné mesačníka *Cestovateľ* na rok 2008 získali **Andrea Kováčová, Elena Jankovičová a Ján Kliment**,
- vecnú cenu v hodnote 1000 Sk od **BB Expo** dostane **Janette Rybárová**,
- s **Autoatlasom Slovenskej republiky od VKÚ Harmanec** budú môcť cestovať **Michal Lovrant, Stanislav Rusiňák, Mária Tokárová, Dušan Svetkovský a Magdaléna Machunková**,
- knižného **Sprievodcu po Banskej Bystrici a okolí** autorov **Karol Demuth – Pavel Hruz – Milan Šoka** venuje **Mesto Banská Bystrica Romanovi Šagátovi, Lucii Hrkovej, Kataríne Pertlovej, Slávke Pučkovej a Marekovi Juricovi**,
- **monografiu Banská Bystrica** dostane od primátora **Ivana Saktora Alica Kokavcová**
- a **týždenný pobyt v Bardejovských kúpeľoch pre dve osoby** od vydavateľstva *Cestovateľ* prisúdila **Šťastena odošielateľovi anketového lístka s podpisom Adolf Čalkovský. Dodatočnú čestnú cenu od Steak House – večeru pre dve osoby v hodnote 1000 Sk získala Miroslava Kaliská.**

Lubomír Motyčka

Občianske združenie **CELIASTRED** Banská Bystrica vzniklo v máji tohto roka na podporu celiatikov – detí a ich rodičov, dospelých a starších občanov, ktorí sú odkázaní na celoživotnú striktnú bezlepkovú diétu. Podnetom na založenie občianskeho združenia bol nárast novodiagnostikovaných pacientov na Slovensku.

Život s bezlepkovou diétou je o niečo náročnejší – technicky, časovo a hlavne finančne. Ľudia, ktorí sa dozvedia o svojej diagnóze, často pochytiť panika, strach, mnohí upadnú do depresie. Kvalitné informácie o tom, aké potraviny treba zo stravy vylúčiť a ktoré sú vhodné, pomôžu rýchlym tempom zlepšiť zdravotný stav celiatika. Ľudia s rovnakými zdravotnými problémami sa združujú preto, aby si navzájom vymenili skúsenosti, pomohli si, aj s pomocou odborníkov – lekárov a sociálnych pracovníkov, aby sa navzájom podporovali a stretávali sa na spoločných akciách.

Poslaním a cieľom OZ **CELIASTRED** Banská Bystrica je: poskytovať pomoc celiatikom formou sociálno-právneho poradenstva, pomáhať novodiagnostikovaným pacientom pri prechode z normálnej na bezlepkovú stravu, spolupracovať s partnerskými OZ v SR pri rokovaní s úradmi pri presadzovaní zmien v zákonoch, vyhláškach a predpisoch, aby boli v zhode s legislatívou platnou v krajinách EU, aktívne spolupracovať s výrobcami i predajcami bezlepkových potravín a napokon zhromažďovať a rozširovať aktuálne informácie o bezlepkovej diéte.

Život bez lepku

V júni zorganizovalo OZ **CELIASTRED** prvé stretnutie celiatikov v Banskej Bystrici. Odborným garantom stretnutia bola **MUDr. Iveta Valachová** z detskej gastroenterologickej ambulancie **DFNSP B.Bystrica**, ktorá predniesla niekoľko užitočných informácií. V rámci stretnutia prezentovali štyri firmy bezlepkové potraviny, ktoré mali účastníci stretnutia možnosť ochutnať a zakúpiť.

Na druhom, septembrovom stretnutí si účastníci vypočuli prednášku diétny sestry **pani Bibiány Orendášovej**, po ktorej nasledovala zaujímavá diskusia. **JUDr. Daniela Baciková** oboznámila prítomných o zmenách v legislatíve.

Najbližšie stretnutie sa uskutoční v sobotu 27. októbra 2007 od 14. do 17. hodiny vo veľkej zasadačke Slovenskej agentúry životného prostredia na **Tajovského ulici č.28** (vchod od Školskej ulice) v Banskej Bystrici. Na programe bude prednáška:

„**Ako čo najrýchlejšie zistíme celiakiu u detí a dospelých**“.

Na stretnutie srdečne pozývame členov OZ CELIASTRED BB, ako aj širokú laickú i odbornú verejnosť.

RNDr. Terezie Ondrušíkovej,
predsedníčka OZ **CELIASTRED B. Bystrica**

Námestie L. Štúra 23, 974 05 B. Bystrica 5,
CELIASTRED@zoznam.sk, 0918 371 161,
0903 178 676, 048/414 1238.

Radničné noviny

mesta Banská Bystrica

Vydáva: Mesto Banská Bystrica, ČSA 26, 975 39 Banská Bystrica. Editor: Fedor Mikovič, tel.: 048/4330 109, e-mail: mikovic@misbb.sk, www.banskabystrica.sk.

Grafická úprava: Jaroslav Golha. Tlač: SLOVAKIAPRINT, spol. s r. o., Divadelná 1234, 960 01 Zvolen. Distribútor: do každej bytovej schránky, Slovenská pošta, a.s.

Vychádza v náklade: 33.000 výtlačkov. Registračné číslo: OÚ – OPT 2/98